

NÂNG CAO NĂNG LỰC QUẢN LÝ HOẠT ĐỘNG DẠY HỌC THEO HƯỚNG TIẾP CẬN PHÁT TRIỂN NĂNG LỰC HỌC SINH CHO CÁN BỘ QUẢN LÝ TRƯỜNG TRUNG HỌC CƠ SỞ Ở QUẬN 6 THÀNH PHỐ HỒ CHÍ MINH

LƯU HỒNG UYÊN*

Ngày nhận bài: 27/10/2016; ngày sửa chữa: 28/10/2016; ngày duyệt đăng: 01/11/2016.

Abstract: Teaching management towards developing learner's capacity is quite new for many education managers at secondary schools. In this article, author mentions importance of improving this competence for education managers at secondary schools. Also, the article proposes solutions to enhance the capacity of teaching management towards developing students' competences for managing staff at secondary schools in district 6, Ho Chi Minh city.

Keywords: energy management, personnel management, student capacity, junior high school.

Nghị quyết số 29-NQ/TW ngày 4/11/2013 của Ban Chấp hành Trung ương về đổi mới căn bản, toàn diện giáo dục và đào tạo đáp ứng yêu cầu công nghiệp hóa, hiện đại hóa trong điều kiện kinh tế thị trường định hướng xã hội chủ nghĩa và hội nhập quốc tế đã xác định mục tiêu đổi mới giáo dục phổ thông (GDPT) là: “tập trung phát triển trí tuệ, thể chất, hình thành phẩm chất, năng lực công dân, phát hiện và bồi dưỡng năng khiếu, định hướng nghề nghiệp cho học sinh (HS). Nâng cao chất lượng giáo dục toàn diện, chú trọng giáo dục lý tưởng, truyền thống, đạo đức, lối sống, ngoại ngữ, tin học, năng lực và kĩ năng (KN) thực hành, vận dụng kiến thức vào thực tiễn. Phát triển khả năng sáng tạo, tự học, khuyến khích học tập suốt đời”.

Để thực hiện mục tiêu trên, GDPT phải đặt trọng tâm vào việc khơi dậy sự say mê học tập, kích thích sự sáng tạo của HS, phát triển ở các em khả năng kiến tạo kiến thức từ những gì nhà trường trang bị. Phát triển năng lực học sinh (NLHS) là một nhiệm vụ thường xuyên, đặc biệt quan trọng đối với các trường phổ thông, nhằm làm cho các năng lực chung và năng lực đặc trưng cho từng môn học/lớp học/cấp học được hình thành, củng cố và hoàn thiện ở HS. Ở trường trung học cơ sở (THCS), vấn đề phát triển NLHS phải được đặt ra theo quan điểm toàn diện, thông qua các hoạt động giáo dục cơ bản của nhà trường, trong đó có hoạt động dạy học (HĐDH).

Quản lý HĐDH ở trường THCS theo tiếp cận phát triển NLHS đòi hỏi yêu cầu từ xây dựng mục tiêu dạy học, lựa chọn nội dung dạy học, sử dụng phương pháp và hình thức dạy học đến kiểm tra, đánh giá kết quả dạy học phải được tổ chức, điều khiển theo tiếp cận phát triển NLHS. Trong khi đó, quản lý HĐDH theo tiếp cận phát triển NLHS là vấn đề còn khá mới mẻ đối với nhiều cán bộ quản lý (CBQL) trường THCS trên địa bàn quận 6, TP. Hồ Chí Minh. Vì vậy, tăng cường bồi dưỡng để nâng cao năng lực quản lý HĐDH cho đội ngũ CBQL theo tiếp cận phát triển NLHS là một yêu cầu thực tiễn.

1. Ý nghĩa của việc bồi dưỡng nâng cao năng lực quản lý HĐDH theo tiếp cận phát triển NLHS cho CBQL trường THCS ở quận 6 TP. Hồ Chí Minh

1.1. Đáp ứng nhu cầu bồi dưỡng của CBQL trường THCS. Thực tế cho thấy, nhận thức của CBQL trường THCS trên địa bàn quận 6 TP. Hồ Chí Minh về quản lý HĐDH theo tiếp cận phát triển NLHS còn khá hạn chế, nguyên nhân chủ yếu là do họ chưa được bồi dưỡng một cách có hệ thống các vấn đề này. Do đó, nhu cầu bồi dưỡng của CBQL trường THCS ở đây là rất lớn và đa dạng, nhất là những lĩnh vực về đổi mới chương trình, sách giáo khoa; phương pháp dạy học và đánh giá; quản lý HĐDH theo tiếp cận phát triển NLHS.

* Phòng Giáo dục và Đào tạo quận 6, TP. Hồ Chí Minh

1.2. Nâng cao hiệu quả quản lý HĐDH ở trường THCS. Hiệu quả quản lý HĐDH ở trường THCS phụ thuộc vào nhiều yếu tố, nhưng yếu tố quan trọng nhất vẫn là năng lực quản lý HĐDH của CBQL. Khi được bồi dưỡng nâng cao năng lực, CBQL trường THCS sẽ tổ chức, chỉ đạo HĐDH một cách khoa học, đảm bảo cho hoạt động này đáp ứng yêu cầu phát triển NLHS.

1.3. Tạo cơ sở để CBQL trường THCS thích ứng nhanh với quản lý chương trình và sách giáo khoa GDPT mới. Theo Nghị quyết số 88/2014/QH13 của Quốc hội, từ năm học 2018-2019 sẽ bắt đầu triển khai áp dụng chương trình và sách giáo khoa GDPT mới, nhằm “tạo chuyển biến căn bản, toàn diện về chất lượng và hiệu quả GDPT; kết hợp dạy chữ, dạy người và định hướng nghề nghiệp; góp phần chuyển nền giáo dục nặng về truyền thụ kiến thức sang nền giáo dục phát triển toàn diện cả về phẩm chất và năng lực, hài hòa đức, trí, thể, mĩ và phát huy tốt nhất tiềm năng của mỗi HS”.

Chương trình và sách giáo khoa GDPT mới được xây dựng theo tiếp cận phát triển NLHS. Do đó, việc tổ chức dạy học theo chương trình và sách giáo khoa GDPT mới cũng phải dựa trên quan điểm tiếp cận này. Để có thể thích ứng nhanh với chương trình và sách giáo khoa GDPT mới, đòi hỏi CBQL phải có năng lực quản lý HĐDH theo tiếp cận phát triển NLHS. Việc bồi dưỡng nâng cao năng lực quản lý HĐDH cho CBQL nói chung, ở quận 6 TP. Hồ Chí Minh nói riêng là cơ sở để họ có thể thích ứng nhanh với quản lý chương trình và sách giáo khoa GDPT mới.

2. Bồi dưỡng nâng cao năng lực quản lý HĐDH theo tiếp cận phát triển NLHS cho CBQL trường THCS trên địa bàn quận 6, TP. Hồ Chí Minh

2.1. Xác định rõ mục tiêu bồi dưỡng nâng cao năng lực quản lý HĐDH theo tiếp cận phát triển NLHS cho CBQL trường THCS. Việc bồi dưỡng nâng cao năng lực quản lý HĐDH theo tiếp cận phát triển NLHS cho CBQL trường THCS phải hướng đến nhiều mục tiêu khác nhau. Trước mắt, việc bồi dưỡng phải đáp ứng yêu cầu đổi mới GDPT, trong đó tập trung vào điều chỉnh nội dung, tổ chức dạy học chương trình hiện hành theo tiếp cận phát triển NLHS; tiếp tục đổi mới mạnh mẽ phương pháp dạy và học; hình thức và phương pháp thi, kiểm tra và đánh giá kết quả học tập của

HS... Đồng thời, công tác bồi dưỡng còn nhằm chuẩn bị cho CBQL trường THCS sớm tiếp cận được với việc tổ chức, thực hiện chương trình và sách giáo khoa GDPT mới.

2.2. Xây dựng chương trình bồi dưỡng nâng cao năng lực quản lý HĐDH theo tiếp cận phát triển NLHS cho CBQL trường THCS. Nội dung bồi dưỡng nâng cao năng lực quản lý HĐDH theo tiếp cận phát triển NLHS cho CBQL trường THCS phải toàn diện, trên cơ sở các mục tiêu bồi dưỡng đã được xác định. Ngoài ra, nội dung bồi dưỡng còn phải xuất phát từ nhu cầu của CBQL trường THCS. Từ đó, chúng tôi đề xuất *Chương trình bồi dưỡng nâng cao năng lực quản lý HĐDH theo tiếp cận phát triển NLHS* cho CBQL trường THCS trên địa bàn quận 6 TP. Hồ Chí Minh, giúp đội ngũ CBQL nắm chắc một số khái niệm và nội dung chủ yếu sau đây:

- *Năng lực và phát triển NLHS*, gồm có: Khái niệm năng lực; Cấu trúc của năng lực; Phân loại năng lực; NLHS; Phát triển NLHS...

- *HĐDH ở trường THCS theo định hướng phát triển NLHS*: Khái quát về HĐDH ở trường THCS theo tiếp cận phát triển NLHS; Quan niệm về HĐDH ở trường THCS theo tiếp cận phát triển NLHS; Cơ sở tâm lý học của việc tổ chức HĐDH ở trường THCS theo tiếp cận phát triển NLHS; Tổ chức HĐDH ở trường THCS theo tiếp cận phát triển NLHS...

- *Quản lý HĐDH ở trường THCS theo tiếp cận phát triển NLHS*: Khái niệm quản lý và quản lý HĐDH ở trường THCS theo tiếp cận phát triển NLHS; Sự cần thiết phải quản lý HĐDH ở trường THCS theo tiếp cận phát triển NLHS; Mục đích, yêu cầu quản lý HĐDH ở trường THCS theo tiếp cận phát triển NLHS; Nội dung quản lý HĐDH ở trường THCS theo tiếp cận phát triển NLHS...

- *Thực hành kĩ năng quản lý HĐDH ở trường THCS theo tiếp cận phát triển NLHS*: Tổ chức thực hành các KN sau: KN chỉ đạo GV xác định yêu cầu đối với một kế hoạch dạy học theo tiếp cận phát triển NLHS; KN hướng dẫn GV xây dựng kế hoạch dạy học theo tiếp cận phát triển NLHS; KN chỉ đạo GV tổ chức cấu trúc, sắp xếp lại nội dung dạy học các môn học trong chương trình THCS hiện hành theo tiếp cận phát triển NLHS; KN chỉ đạo GV vận dụng các phương pháp, kĩ thuật dạy học mới một cách linh hoạt, sáng tạo; KN chỉ đạo GV đa dạng hóa các hình thức tổ chức học tập của HS; KN tổ

chức cho GV ứng dụng công nghệ thông tin và truyền thông trong dạy học; KN tổ chức cho GV đánh giá kết quả học tập của HS bằng nhiều phương pháp, hình thức và công cụ khác nhau; KN tổ chức bồi dưỡng năng lực dạy học theo tiếp cận phát triển NLHS cho GV; KN xây dựng cơ chế, tạo động lực để GV và HS phát huy tốt vai trò của mình trong dạy học theo tiếp cận phát triển NLHS; KN chỉ đạo tăng cường cơ sở vật chất, đẩy mạnh ứng dụng công nghệ thông tin, đáp ứng yêu cầu dạy học ở trường THCS theo tiếp cận phát triển NLHS.

2.3. Tổ chức bồi dưỡng nâng cao năng lực quản lý HĐDH theo tiếp cận phát triển NLHS cho CBQL trường THCS:

2.3.1. Phương pháp bồi dưỡng. Trên thế giới, việc bồi dưỡng CBQL giáo dục thường được tiến hành bằng các phương pháp sau đây: - *Lấy chuyên gia làm trung tâm.* Chuyên gia cung cấp kiến thức và kinh nghiệm, còn CBQL giáo dục tiếp thu, vận dụng; - *Lấy học viên làm trung tâm:* CBQL tự lực thực hiện chương trình bồi dưỡng với sự giúp đỡ của các hướng dẫn viên; - *Lấy phương tiện làm trung tâm:* các phương tiện thông tin được sử dụng để chuyển tải nội dung bồi dưỡng đến CBQL giáo dục. Mỗi phương pháp nói trên đều có ưu điểm và hạn chế của nó. Do đó, trong bồi dưỡng CBQL, cần phải kết hợp cả ba phương pháp này.

2.3.2. Quy trình bồi dưỡng, gồm các bước sau đây: - Phát tài liệu bồi dưỡng, hướng dẫn sơ bộ về nội dung tài liệu bồi dưỡng, nhất là những nội dung mới hoặc khó; các câu hỏi/nhiệm vụ cần phải thực hiện; - CBQL trường THCS tự nghiên cứu tài liệu bồi dưỡng; - Tổ chức trao đổi về tài liệu bồi dưỡng theo nhóm (bao gồm CBQL của một số trường), đại diện nhóm trình bày kết quả làm việc của nhóm mình trước lớp; - Tập trung những “điểm khó” của tài liệu, những nội dung chưa rõ hoặc chưa thống nhất qua tự nghiên cứu và trao đổi, thảo luận; - Tổ chức giải đáp thắc mắc, bổ sung kiến thức và KN giúp họ hiểu sâu hơn tài liệu.

2.3.3. Hình thức bồi dưỡng: Cùng với hình thức bồi dưỡng theo kiểu trực tiếp, cần tăng cường sử dụng các hình thức bồi dưỡng tại chỗ như tự học và tự học có hướng dẫn, bồi dưỡng qua mạng trực tuyến với hình thức e-learning...

2.4. Đánh giá kết quả bồi dưỡng nâng cao năng lực quản lý HĐDH theo định hướng phát triển NLHS cho CBQL trường THCS:

- *Về nội dung đánh giá:* Xây dựng các tiêu chí đánh giá trên hai phương diện: + Nhận thức của CBQL trường THCS về các vấn đề được bồi dưỡng; + Khả năng vận dụng kiến thức, KN được bồi dưỡng vào thực tế quản lý HĐDH theo tiếp cận phát triển NLHS.

- *Về hình thức đánh giá:* Tổ chức đánh giá kết quả bồi dưỡng thông qua bài kiểm tra, bài tập nghiên cứu hoặc viết thu hoạch, báo cáo chuyên đề; xếp loại theo hai mức đạt yêu cầu và không đạt yêu cầu.

Quản lý HĐDH theo định hướng phát triển NLHS là một phương thức quản lý tối ưu để nâng cao chất lượng dạy học ở trường THCS. Phương thức quản lý này đòi hỏi phải đổi mới một cách đồng bộ mục đích, yêu cầu, nội dung, cách thức quản lý; đồng thời phải tính đến ảnh hưởng của các yếu tố khách quan, chủ quan đến quá trình quản lý. Chuyển quản lý HĐDH theo định hướng nội dung như hiện nay sang quản lý HĐDH theo tiếp cận phát triển NLHS là thách thức lớn đối với CBQL các trường THCS nói chung, các trường THCS trên địa bàn quận 6 TP. Hồ Chí Minh nói riêng. Do đó, cần thiết phải được bồi dưỡng để giúp họ nâng cao năng lực quản lý HĐDH theo tiếp cận phát triển NLHS. □

Tài liệu tham khảo

- [1] Đặng Quốc Bảo - Phạm Minh Mục (2015). *Năng lực và phát triển năng lực cho học sinh*. Tạp chí Khoa học Giáo dục số 117, tr 8-15.
- [2] Ban Chấp hành Trung ương. *Nghị quyết số 29-NQ/TW ngày 4/11/2013 về đổi mới căn bản, toàn diện giáo dục và đào tạo đáp ứng yêu cầu công nghiệp hóa, hiện đại hóa trong điều kiện kinh tế thị trường định hướng xã hội chủ nghĩa và hội nhập quốc tế*.
- [3] Quốc hội. *Nghị quyết số 88/2014/QH13 ngày 28/11/2014 về đổi mới chương trình, sách giáo khoa giáo dục phổ thông*.
- [4] Quỹ hòa bình và phát triển Việt Nam (2011). *Hệ giá trị - Mục tiêu phát triển nhân cách người học của hệ thống giáo dục*. NXB Giáo dục Việt Nam.
- [5] Đặng Bá Lâm (chủ biên) (2005). *Quản lý nhà nước về giáo dục, lý luận và thực tiễn*. NXB Chính trị Quốc gia - Sự thật.